

נאמר של נייר

עם פרוטזה בדם וביזע. יוקם לנו גזע" * יהודה הלוי

על המשוררים העכשוויים * י"ד אברמסקי על כזבי

אלכסנדר פן * אגדה קסומה מאמריקה הלא טינית

תיאטרון

הפרוטזה

תהליך הגלישה של התיאטרון הישראלי המקורי, ממרומי עיסוקו בבעיות החברה הסובבת אל מעמקי הפירסומת ויחסי הציבור, מתבטא בריקנות המועלית על קרשי התיאטרון הלאומי הבימה. כותרת שפורסמה באחד ממוספי-הבידור של סוף שבוע סיפרה: "הפרוטזה עלידו של רפי תבור עוררה אהיות נכזים ואת כל רחמיו של העם היהודי."

ככותרת כן הכתבה, היא מגלמת בתוכה את המאסוכיוס הישראלי. הכתבה מספרת על שחקן תיאטרון, העונה לשם רפי תבור, שמגלם תפקיד כלשהו במחזה ליד כלזות, מאת יהושע סובול, מתוך הטריילוגיה ה"שערווייתית-ההגדה לבית קפלן המועלית בחבימה. מספרת הכתבה ה"ל: "כשה" תיאטרון הומיו עכורו פרוטזה במקומו ה" מיועד לכך ליד קופת-החולים ומנהוף, רפי התייצב עם למרירות, כי הזמנת פרוטזה היא כמו הזמנת חליפה אצל חייט, צריך למדוד... ובהמשך ההרפתקות המרוממות את שם התיאטרון, מקבל השחקן ה"ל את הפרוטזה, ומסתבר ש"כדי לחיש את הנכמת עד הוף, החליט השחקן שהוא נשאר כל היום עם המכשיר על הוף, כדי להתרגל לתחושה ולהרגיש חופשי על הבמה..."

אלא שהכתבה אינה מסתפקת בייסורי

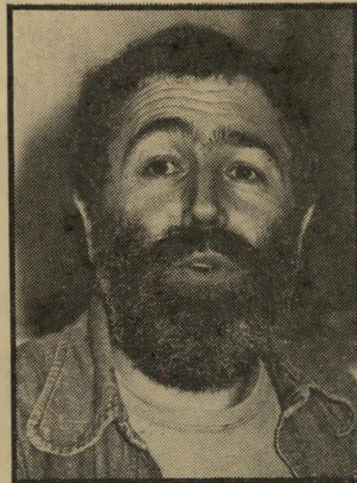

מאסוכיוס

כל רחמיו של העם היהודי

הנכות של שחקן, והיא נעזרת ביסוריהם של כאלה שאינם שחקנים, תוך תיאור פגישה עם "איש צעיר שמיפם בעמלה המיוחד אל המחלקה בתוך עגלת-נכים. האיש בעגלה התפל על האיש עם יד המתכת והיך הוף רחב של אהוה, ו" עיווד נירלק על פניו כשהוא אמר:

פוליש, מה?..." אלא שלא די בכך, הקוראים למדים שהתיאטרון הלאומי חסך מאותו רפי תבור את דמי המונית. ואי לכך: "הוא הלך רגלי מזמנהוף לתיאטרון, וברוך ספג את כל מכשיו הרחמנות של עם ישראל. מספר רפי: המכשיר נתי קעים תחילה ביד המשותקת ומיד מעברי רים את המכש מהיד אל העיניים, ואתה

יהושע סובול
מרש על רגל אחת

הואה איך הגלגלים עובדים אצלם כמוה, והם אמרים לעצמם: מחור כזה צעיר ויפה, למה הוקא לו זה צריך היה לך רות"

עמיתיו של השחקן במיסדרונות התיאטרון הלאומי הציגו, לדברי הכתבה, עמ" דה קשוחה יותר כלפי אותה פרוטזה המורכבת על ידו של השחקן, ושאלו אותו: "קרה לך משהו, או שזה התפקיד החדש?" מאחר וביקורת התיאטרון קטלה את המחזה שבו מופיע רפי תבור עם הפרוטזה ה"ל, הרי שמפתיע לראות את אנשי יחסי הציבור של הבימה מוכרים לכתיב-בידור צמאי דם ופרטוזות מידע מאסוכיסטי לעם שוחך מאסוכיוס.

הזוכר כבר במדור זה, שהאידיאולוגיה המנחה את יהושע סובול בטריילוגיה שלו לקוחה משיירי כתיבתו של עמוס קינן. וזה המקום לצטט משירו של קינן, מרש על רגל אחת, שניכתב בשנת 1957:

"שמנחנו, שמנחנו / רק שמנחנו — / המכשירים כל היום כראי / ומשמננו, כציחקוקי לשון. / עם פרוטזה / בדם וכיוע / יוקם לנו גזע".

שירה

השורשים

בימים טרופים אלה, עת כל הרוץ-לעת-מצוא עושה שרירים בלשוננו, מנפת את חוזה ומפרסם קובץ שירים, תוך שהוא מוצא לעצמו חזקה באחד מבתי-הקפה שבהם מתקבצים בני-מינו, כשהם משחרים קים בצוותא מישחק של משוררים גאונים בלשון העברית, ראה אור, בהוצאה מח"ר דשת, ספר, שיש בכוחו להשוף את ערוות המתחזים כמשוררים בלשון העברית, ו" להציגם בעיני הקוראים ואהבי השירה העברית ככלים מרוקנים מתוכן כלשהו.

הספר תורת השירה הספרדית מאת דויד יליו * מציג, חושף ומנחה את שירתם העברית של היהודים בספרד, בימי תור הזהב. ספר זה הינו נכס המומלץ לכל שוחרי השירה העברית.

דויד יליו (1864—1941), מחלוצי ביקור רת הסיפרות והשירה העבריים בארץ, יוצר בספרו זה בסיס להבנת הפוטנציאל הגלום בשירה העברית בספרד, שירה שמשוררים כהיינריך היינה טענו, שהיא מאשיות-השירה העולמית. כאשר ניסה היינה להעריך את שירת עצמו, השווה אותה לשירת יהודה הלוי **.

בימים אלה של שירה עכורה, הנושאת עיניה לחידושים האחרונים של השירה האנגלו-סכסית ומשתחית את טעמם של קוראי השירה העברית, הרי שהעיון ב" ספרו של דויד יליו הוא מרתק. הספר עוסק בשיטתיות ביסודות הסיגנון של שירת ספרד, ובקישוטי הסיגנון של שירה זו. הדבר נעשה ב"זווית דוגמות, תוך השוואה לאיכויות השירה הערבית של אותם ימים.

בימים אלה, שבהם מחברים שירה עב" רית כאלה שאינם יודעים עברית, שירה רצופה בפראזות מילוליות ריקניות, דומה שציטוט אחד מהשירים המגותחים בספרו של דויד יליו, בכוחו לתאר את שמתרחש לשירתנו ולתרבותנו. כל שנותר הוא לצטט משירו של ר' יהודה הלוי:

התחברו כולם וסבוה
ויפרצו תלה, וחוגמה
וישלחו בה יד בלי שלה
וכאורבים הסובאים באו
חברת מרי, שוסה ושוסעת
עד היסוד שמו מגודעת
כי אם בחצי שן ומלתעת
תוכה מבואי עיר מבוקעת.

מיתוס

פן(תיאון)

לסופרים ולמשוררים, בדומה למדינאים ולשחקני-קולנוע, יש תכונה של רימום עצמי, המתבטאת לרוב בשיכתוב ויפוי הביוגרפיה שלהם, ועידוד מכוון של אמ" צעיי-התיקשורת להפיתם למיתוסים חיים. אחד מהמיתוסים הידועים בשירה הישראלי, הוא המיתוס שאותו טיפח המשורר אלכסנדר פן, ובעזרתו אסף את עברו מיסתורין. המיתוס הוא שלא ידע עברית טרם עלותו ארצה.

עוד בהיותו בחיים, סיפר אלכסנדר פן למראייני יעקוב אגמון, בתוכניתו שאלות ואשיות. כי: "פעם אחת — זה היה ב" 1929 — ניגש אלי כמילנסקי *** ואמר לי: אני מזמין אותך אלי בשבת. לא ידעתי מה העניין. באתי וראיתי שם כן-יאדם,

* דויד יליו, השירה הספרדית: הקדמה פרופ' דן פגיס, הוצאת י"ל מאגנס, 354 עמודים (כריכה רכה).

** בספרו מנגינות עבריות נתן היינריך היינה ביטוי לריגוש שהביאה עליו שירה זו, בפואמה "יהודה הלוי" שאותה הוא מסיים במילים: "גם הוא, גם הלוי / לרגלי חמדת-לבו מת, / וראשו נת, הגווע, / על ברכי ירושלים..."

*** הכוונה למשה ("חוגגה מוסה") סמ"י לנסקי, דודו של ס. יזהר.

אלכסנדר פן (ניצור)
לא כל אלכסנדר הוא אלכסנדר גדול

"אלכסנדר פן היה מכסה כל פושט בלי פנים. הוא לא האמינית. הוא ביקש לאבד זהותו ומתיקתה עמל הרב כדברו שקרים. הוא אמר לי הכרתי ואת אמי לא ידעתי היתה. ואמו מגלות-סיכור אותה לישראל הוא הרוח. לא יכול נשוא כי מבית-יובים בא. בימי מילחמת-העול מליטים יהודים לסיכור סנדר יסדה בית-דמחמו טש... ויפדה בית-ספר טיב. ואלכסנדר ידע ל כל אלכסנדר הוא אלכסנדר פן היה מן ה" גילה את האמת הגדול ביותר הנשים, אוהבים: כיוון ש"אהם שהם מבקשי מים — עמד ורימה. "וסוף שהיה מרמה גם אין גנב כגונב דעת עצמו. רמאויות הנוראה היא רימוי סביר להניח שאברמסקי מטי מה, שקטעים ממנה צוטטו כא תרבותית, שתעורר תגובות זועמו מעריציו של המשורר המנוח.